Ripuka mõisa (saksa k. Rippoka), 17 km Jõgeva raudteejaamast, 23 km maanteed mööda ja 13.3 km külavahe-teid mööda kirikust loode pool, on loodud kahest külast, Nirgi ja Lembar (Kemba?), mis Johann Rebuck 1527. a. ostis, kellelt mõisa ka oma nime on saanud. Oli tüki aega Kärdega ühendatud, hiljemini eraldati ja tehti iseseisvaks. 1836. a. peale Vaimastvere mõisaga ühine omanik. 1921. a. plaanistatud ja asunikele antud.

Kärde mõisa (saksa k. Cardis), 24 km kirikust ja 17.8 km Jõgeva raudteejaamast loode pool, ostis 1532. a. Johann Rebuck. Tirmastu (praegu Tirma), mis varemini iseseisev mõisa näib olnud olevat, oli kord Johan Oerteni omandus ühes Paduverega (Padofer); 1734. a. oli Kärdel ja Tirmastul kummalgi iseomanik. Kärde mõisa pidajad vahelduvad sagedasti. Mõisa härrastemaja on vana-

A. Kivi foto.

75. joon. Laiuse kirik.

aegne, madal, ühekordne puu-ehitus, kuni viimase ajani alalhoitud õlgkatusega, mida ikka on uuendatud. Mõisa rohuaias on väike, palkidest ülesraiutud hoone, mida rahumajaks nimetatakse, sest seal olevat 1661. a. Kärde rahu tehtud.

Kirikud, palvemajad, surnuaiad. Laiuse (Püha Jüri) kirik, kihelkonna lõunaservas, 9.5 km Jõgeva raudteejaamast ida pool, on ehitatud maakivist, haruldaselt paksude müüridega (75. joon.). Mitmekordse uuendamise järel, — viimast korda 1888. a., pärast mahapõlemist, — on ta õieti nägusa väljanägemise omandanud. Kütte-sisseseadet ei ole; tsemendist põrand, mis mitu kord sisselöönud seenetuse pärast tehtud, mõjub talvel ja halva ilmaga mugavuse vähendamiseks kaasa. Altar on lihtne uuem töö, altaripildiks on tagaseinas olev klaasmaal, mis Kristuse taevaminemist kujutab, 1888. a. Saksamaal valmistatud.